

İslam Mezhepleri Tarihi Ders Kazanımlarının Ölçme ve Değerlendirmesinde Beceri Temelli Çoktan Seçmeli Madde (Yeni Nesil Soru) Kullanımı

The Usage of Skill-based Multiple Choice Items (New Generation Question) in the Assessment and Evaluation of Course Achievements in the History of Islamic Sects

Rifat TÜRKEL*

Öz

Bu çalışmanın konusu İslam Mezhepleri Tarihi ders kazanımlarının ölçme ve değerlendirmesinde beceri temelli çoktan seçmeli madde (yeni nesil soru) kullanımınıdır. Bu çerçevede çalışmada okuma, matematiksel, fen bilimleri beceri setinden okuma becerileri esas alınmış, İslam Mezhepleri Tarihi ölçme ve değerlendirmesinde bazı okuma becerilerine ait örneklerle çalışma sınırlandırılmıştır. Kalite ve akreditasyon süreçlerinin bir parçası olarak ders kazanımlarının bilgi, beceri ve yetkinlik olarak belirlendiği süreçte yeterlilik

Abstract

The topic of this study is the usage of skill-based multiple choice items (new generation question) in the assessment and evaluation of course achievements in the history of Islamic sects. In this framework, the study was confined to some reading samples in the assessment and evaluation of the History of Islamic Sects, based on reading skills from mathematics and science. As part of the quality and accreditation processes, it is expected that competency-based assessment and evaluation will be carried out in the process where course

* Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, İslam Mezhepleri Tarihi Bilim Dalı, Kütahya, Türkiye
Associate Professor, Dumlupınar University Faculty of Islamic Sciences, Department of Basic Islamic Sciences, Department of History of Islamic Sects, Kütahya, Türkiye / e-Posta: rifat.turkel@dpu.edu.tr / rifatturkel@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4575-0190>

** Beceri Temelli Çoktan Seçmeli Soru örneklerini inceleyerek uzman görüşünü sunan Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı Eray Selçuk'a teşekkür ederim.

Başvuru Submission	Kabul Accept	Yayın Publish
23.12.2022	30.12.2022	31.12.2022

DOI 10.18403/emakalat.1223301

temelli ölçme ve değerlendirmenin yapılması beklenmektedir. Bu çalışma bu noktada bilgi ve beceri kazanımlarının ölçülmesinde beceri temelli sorular çerçevesinde örnekler sunması boyutuyla önemlidir. Bu çalışmayla İslam Mezhepleri Tarihi ders kazanımlarının ölçme ve değerlendirmesi noktasında beceri temelli çoktan seçmeli maddelere yönelik farkındalık oluşturulması, bu konuda araştırmacılara fikir verilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmış, çalışma kamuoyu ile paylaşılmış dokümanlar üzerinden yürütülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İslam Mezhepleri Tarihi, Ölçme ve Değerlendirme, Beceri Temelli Çoktan Seçmeli Madde, Yeni Nesil Soru, Okuma Becerileri

acquisitions to be determined as knowledge, skills and competence. This study is important in terms of presenting examples within the framework of skill-based questions in measuring knowledge and skill acquisitions. With this study, it is aimed to raise awareness about skill-based multiple-choice items in terms of measurement and evaluation of course achievements in the History of Islamic Sects and to give an idea to researchers on this subject. In this study, document review method was used as a method, by examining documents shared with the public.

Keywords: The History of Islamic Sects, Measure and Assessment, Skill-Based Multiple Choice Item, New Generation Question, Reading Skills

Giriş

Türkiye, 2000 yılında yayımlanan Lizbon Strateji hedefleri ile bir yıl sonra katıldığı Bologna Süreci kapsamında yükseköğretim alanında ulusal yeterlilikler çerçevesi geliştirme çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalarla eğitim sistemi içerisinde yer alan herhangi bir yükseköğretim derecesini başarı ile tamamlayan bir öğrencinin neleri bilebileceği, neleri yapabileceği ve nelere yetkin olacağını ifade eden yeterlilikler ile bu yeterliliklerin birbirleriyle bağlantısının açıklanması, ulusal ve uluslararası paydaşlar tarafından tanınan yeterliliklerin belirli bir sisteminin kurulması, bu sistem aracılığıyla yeterliliklerin ve kazanımların açıklanması ve bunların birbirleriyle olan ilişkisinin oluşturulması amaçlanmıştır.¹

Diğer taraftan Türkiye’de dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerini yürütmek üzere kurulmuş olan Yükseköğretim Kalite Kurulunun (YÖKAK) değerlendirme ölçütleri arasında program amaçları ile program çıktılarının belirlenmesi, bunların Türkiye Yükseköğre-

¹ T.C. Yükseköğretim Kurulu, “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi” (Erişim 9 Eylül 2022), <http://www.tyyc.yok.gov.tr/?pid=10>.

tim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) ile uyumlu olması, çıktıların öngörülen bilişsel, duyuşsal ve deviminimsel düzeyinin belirtilmesi, program çıktılarının kazandırılma eylem planlarının belirlenmiş olması konuları bulunmaktadır.² Ayrıca ölçütlerde ders kazanımlarının bilişsel, duyuşsal ve devinimsel seviyelerinin belirlenmesi, kazanımların güvence altına alınması amacıyla izleme planlarının yapılması ve bu kazanımların program çıktılarıyla eşleştirilmesi istenilmektedir.³ Bir başka alt ölçütte ise ölçme ve değerlendirme uygulamalarının ders kazanımları ve program çıktılarıyla ilişkilendirilmesi beklenmektedir.⁴

İlahiyat ve İslami ilimler programlarının akreditasyon faaliyetlerini ulusal ve uluslararası alanda yürüten İlahiyat Akreditasyon Ajansı (İAA), akreditasyon sürecindeki programlardan program çıktılarını belirlemesini, program çıktılarını destekleyen ders kazanımlarının tespit edilmesini, bu kazanımların bilgi, beceri ve yetkinlik seviyelerinin belirtilmiş olmasını istemektedir.⁵ Ayrıca bu kazanımların güvencesi olarak yeterlilik yani bilgi, beceri ve yetkinlikleri ölçen bir ölçme ve değerlendirme sisteminin kurulmasını talep etmektedir.⁶

Bu çerçeveden ele alındığında İlahiyat ve İslami ilimler programlarının müfredatlarında yer alan İslam Mezhepleri Tarihi derslerinin de program çıktılarını destekleyecek şekilde ders kazanımlarının belirlenmesi, bu kazanımların bilgi, beceri ve yetkinlik seviyelerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu durumda kazanımların güvencesi konusu gündeme gelmektedir. Buna göre program yetkilileri kazanımların güvencesi olarak, kazanımların bilgi, beceri ve yetkinlik seviyelerine göre nasıl ölçülebileceğine dair bir ölçme ve değerlendirme sistemi kurmalıdır. Aynı şekilde İslam Mezhepleri Tarihi öğretim elemanları da ölçme ve değerlendirmelerinde bilgi, beceri ve yetkinlikleri ölçen mekanizmalarını oluşturmalıdır.

² Kurumsal Dış Değerlendirme, Akreditasyon ve İzleme Programları Kılavuzu Sürüm 3.0, Yükseköğretim Kalite Kurulu (2022), Alt Ölçüt B.1.1.

³ KDDAİ, Alt Ölçüt B.1.3.

⁴ KDDAİ, Alt Ölçüt B.2.2.

⁵ Dereceli Değerlendirme Anahtarı (RUBRİK), İlahiyat Akreditasyon Ajansı (2021), Alt Ölçüt B.1.2, B.1.3.

⁶ İAA Rubrik, Alt Ölçüt B.1.6.

Kalite ve akreditasyon süreçlerinde programlardan beklenen yeterlilik temelli ölçme ve değerlendirme sistemin bir parçası olarak kazanımların da ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada İslam Mezhepleri Tarihi kazanımlarının ölçülmesinde beceri temelli çoktan seçmeli soruların (yeni nesil soru) kullanılmasına dair farkındalık oluşturulması amaçlanmıştır. Kapsam olarak beceri temelli çoktan seçmeli sorular esas alınmış, becerilerin tamamı ile ilgili değil, okuma becerileriyle ilgili madde örneklendirmeleri yapılmıştır.

1. Beceri Temelli (Yeni Nesil) Çoktan Seçmeli Madde Nedir?

TYYÇ’de bilişsel yeterlilikler kapsamında bilgi, beceri ve yetkinlikler bulunmaktadır. Yükseköğretimde bilgi, bir öğrencinin alanındaki güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç-gereçleri, diğer kaynaklar, araştırma, gözlem, inceleme ve uygulama ile elde ettiği ileri düzey gerçeklerdir.⁷ Beceri, öğrencinin bilişsel ve uygulama alanında edindiği ileri düzeydeki bilgileri kullanarak verileri yorumlayabilme ve değerlendirebilme, sorunları tanımlayabilme, analiz edebilme, araştırmalara ve kanıtlara dayalı çözüm önerileri geliştirebilme yeteneğidir.⁸ Yetkinlik ise bilgi ve beceriyi içine alacak şekilde daha karmaşık sorunları çözebilme yeteneğidir.⁹ Beceri temelli demek bilgiyi kullanma süreci demektir. Beceriler dayanıklı olup uzun bir süreç içerisinde oluşurlar. Dolayısıyla bilgi kısa süre içerisinde unutulurken, becerilerin değişimi uzun bir süreçte gerçekleşmektedir. Diğer taraftan beceriler herhangi bir kapsamla ilişkilendiremezler. Dolayısıyla İslam Mezhepleri Tarihi dersi dâhil bütün derslerin içerisinde kazandırılabilirler. Ayrıca becerilerin bilişsel yapılarla bağlantısı onları gözlenebilir ve ölçülebilir kılmaktadır.

Madde belirli bir amacı, kapsamı olan ve bir davranışı harekete geçirmeye çalışan özelleşmiş sorudur. Maddeler üzerinde güçlük düzeyi, ayırt ediciliği gibi alanlarda istatistiksel işlemler yapılabilir. Kazanımların ölçülmesi ve değerlendirilmesi noktasında maddeler yani

⁷ T.C. Yükseköğretim Kurulu, “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi 6. Düzey (Lisans Eğitimi) Yeterlilikleri” (Erişim 15 Kasım 2022).

⁸ T.C. Yükseköğretim Kurulu, “TYYÇ 6. Düzey Yeterlilikleri”.

⁹ Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğü, “Eray Selçuk İle Beceri Temelli Çoktan Seçmeli Maddelere Geçiş Süreci”, *Youtube* (Erişim 27 Kasım 2022), 04:01:00-06:41:00

sorular uyarıcı konumunda olup, bireye veya öğrenciye sunulduğunda onlarda bir davranışa sebep olur. Bu davranışın gözlemlenmesi sonucunda öğrencinin beceriye sahip olup olmaması, kazanımı elde edip etmediği noktasında karar verme durumu ortaya çıkar. Dolayısıyla madde öğrencinin beceri, kazanım ve çıktılarını kazanıp kazanmadığını ortaya çıkarma boyutuyla önem arz etmektedir.

Beceri temelli çoktan seçmeli madde bilişsel becerileri ölçen, durum, yönerge, doğru cevap ve çeldiricileri içeren sorulara verilen isimdir. Buna göre beceri temelli çoktan seçmeli maddelerde ilk önce becerileri ölçecek formatta olmalı, ardından yapısal olarak bazı özellikleri içermelidir. Buna göre beceri temelli çoktan seçmeli maddelerde yapısal olarak maddeye bir senaryo veya durum ile başlanmalıdır. Verilen senaryo sorunun çözümüne katkı sunacak olan, gerçek hayatla ilişkilendirilebilen bir senaryo veya durum olmalıdır. Bu bölümde kullanılmış olan tablo, grafik, formül, sembollerin açıklaması ve örnekler verilmelidir. Böylece öğrenciye unutmış olabileceği bazı bilgilerin kendisine sunulduğu mesajı verilir. Senaryo veya durumun ardından maddenin kendisine sunulacağı kişiden beklenen davranışları içeren görseller veya yazılı metinlerin yer aldığı yönerge kısmı oluşturulmalıdır. Beceri temelli maddelerin diğer çoktan seçmeli sorulardan farklılaşması bu kısımda oluşmaktadır. Yönerge, ilgili bir kazanıma bağlı olarak bir beceriye dönük ve ölçülebilir bir yapıda olmalıdır. Yönerge kısmından sonra seçenekler verilmelidir. Seçenekler iki kısımdan oluşur. Birincisi doğru cevap, ikinci olarak ise çeldiricilerdir. Çeldiriciler doğru cevaba yakın olan, bilmeyen öğrenci için doğru görünen, bilen öğrencilerin ayırt edebildiği özellikte olmalıdır.¹⁰

¹⁰ Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğü, "Beceri Temelli Çoktan Seçmeli Maddelere Geçiş Süreci", 11:29:00-14:50:00.

Madde Örneği:

Aşağıda İslam Mezhepleri Tarihi'nin tanımı verilmiş, bazı bölümler boş bırakılmıştır.

Durum

Geçmişte ve günümüzde ---- ve itikadî gayelerle vücut bulmuş “İslam Düşünce Ekolleri” diyebileceğimiz beşeri ve toplumsal oluşumların; doğdukları ortamı, doğuş sebeplerini, ----, fikirlerini, mensuplarını, edebiyatını, yayıldığı bölgeleri ve İslam düşüncesine katkılarını temel kaynaklardan hareketle zaman-mekân bağlamında ve fikir-hadise irtibatı çerçevesinde ---- metotla ve tarafsız gözle inceleyen bir bilim dalıdır.

Yönerge

Buna göre, yukarıdaki tanımın doğru bir şekilde tamamlanabilmesi için boşluklara gelmesi gereken bilgiler sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- siyasi- teşekkül süreçlerini- betimleyici
- itikadi- teşekkül süreçlerini- tasviri
- siyasi- gelişim süreçlerini – betimleyici
- fikhî- teşekkül süreçlerini- betimleyici
- siyasi- gelişim süreçlerini- betimleyici

Doğru Cevap

Çeldiriciler

2. Beceri Temelli Çoktan Seçmeli Maddelerin Teknik Özellikleri

Beceri temelli çoktan seçmeli maddelerin yapısal özellikleri yanında teknik özellikleri de bulunmaktadır.¹¹ Buna göre;

- Maddenin dili açık ve anlaşılır olmalıdır. İmla kurallarına uygun, sınıf seviyesinde olmalıdır.
- Madde bilimsellik bakımından doğru olmalıdır.
- Madde içerisinde gereksiz şekil vs. olmamalıdır.
- Bir olayla ilişkilendirilen maddelerde olay gerçek yaşamla ilişkili olmalıdır. Yani durum gerçek yaşamın içerisinde veya gerçek yaşamda karşılaşılabilecek bir durum olmalıdır.

¹¹ Rize İl Millî Eğitim Müdürlüğü, “Eray Selçuk İle Beceri Temelli Ölçme Değerlendirme ve Soru Oluşturma Teknikleri”, *Youtube* (Erişim 25 Kasım 2022), 28:11:00-01:30:31.

- Maddelerin durum bölümleri örtük hatalı mesajlar (bireylerin seviyesine uygun olmama, bir ırkı, cinsiyeti veya toplumu olumsuz etkilemesi, bir gruba avantaj veya dezavantaj sağlaması) içermemelidir.
- Maddelerin durum ve yönerge bölümleri gereğinden fazla cümle ya da ifade içermemelidir.
- Olasılık ifade eden ifadeler (Bazen, bazı, nadiren, olabilir vb.) maddelerin durum ve yönerge kısımlarında bulunmamalıdır.
- Soru-madde kökü veya seçenekleri içerisinde cevabın bilinmesini sağlayacak belirti özellikli ifadeler bulunmamalıdır.
- Seçeneklerde birbirinin zıttı olan durumlar bulunmamasına dikkat edilmelidir.
- Hepsi ve Hiçbiri ifadelerini seçeneklerde dikkatli kullanılmalıdır. Diğer seçeneklerin kapsama uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Soru cümlesi anlam bakımından ve yapısal olarak olumsuzluk içeren veya madde kökünde güçlendirilmesi, vurgulanması gereken ifadenin altı çizilmeli veya koyu renkle yazılmalıdır.
- Seçeneklerde birbirinin tekrarı ifadeler bulunmamalı, bu ifadeler kullanılması gerekiyorsa soru kökünde zikredilmelidir.
- Yeterli çeldirici bulunmadığı durumlarda soru öncüllü soru haline getirilebilir.
- Ortak köklü maddelerde üçten fazla madde yazılmamalı, maddeler bir bütün halinde görülmelidir. Maddeler köke bağlı olarak birbirinden bağımsız cevaplanabilmelidir.
- Madde seçenekleri yaş grubuna uygun olarak büyükten küçüğe, küçükten büyüğe dizilmelidir.
- Şekil, grafik veya tablo içeren maddelerde kökten önce kısa bir açıklama getirilmelidir.
- Madde kökü içerisindeki bir açıklama ya da alıntılama açık renkte ve tırnak içinde yazılmalıdır.
- Seçenekler arasında uzunluk dengesine dikkat edilmelidir. Seçeneklerin dizilişinde büyükten küçüğe, küçükten büyüğe ilkesine uyulmalıdır.
- Madde kökünde boş bırakılan yerler yan yana kesikli dört çizgi ile gösterilmeli ve sonuna uygun noktalama işareti konulmalıdır.

3. Beceri Temelli (Yeni Nesil) Soru Örnekleri

Literatüre bakıldığında becerilerin okuma, matematiksel ve fen bilimleri becerileri şeklinde kategorik ayrıma tutulduğu, bu becerilerin alt becerilere sahip olduğu görülmektedir. Beceriler kalıpsal bir özelliğe sahip olmadığı için İslam Mezhepleri Tarihi kazanımlarının daha çok bilgi ve beceri nitelikli kazanımlarının bu becerileri içeren sorularla ölçme ve değerlendirmesi yapılabilir. Burada İslam Mezhepleri Tarihi dersi ile ilgili bazı okuma becerilerini de içerecek şekilde soru örneklerini sunulmaya çalışılmıştır.

3.1. Görsel Okuma Becerisi

Görsel okuma becerisini ölçen maddeler ile metnin görsellerinden yola çıkarak içerik tahmininde bulunma; grafik, tablo, çizelge, şema, harita, kroki vb ile sunulan bilgileri anlama ve yorumlayabilme, bilgisayar, akıllı telefon ve tablet gibi çoklu medya kaynaklarından elde edilen bilgi ve haberlerin doğruluğunun sorgulanması yapılabilir.

Örnek Soru:

Aşağıda İbadiler ile ilgili bir harita bulunmaktadır.

Buna haritaya göre İbadilikle ilgili;

- I- İbadilik Basra'da doğmuştur
- II- Günümüzde Umman, Cezayir, Tunus ve Libya'da İbadiler yaşamaktadır.
- III- İbadiler Basra'da kendileri için yaşam şartlarının kötüleşmesi üzerine Cezayir, Libya gibi ülkelere göç etmişlerdir
- IV- İbadiler Tunus'ta daha çok başkent Tunus'ta çoğunluk olarak yaşamaktadırlar.

Çıkarımlarından hangisine/hangilerine ulaşamaz?

- a) I
- b) I-II
- c) III
- d) III-IV
- e) IV

3.2. Akıcı Okuma Becerisi

Örnek Soru:

Ela ile Hatice İslam Mezhepleri Tarihi dersini kitaptan çalışırken İslam'dan önce Araplar arasında yer alan bir anlayışın Cebriyye'nin ortaya çıkışında etkisinin olduğundan bahseden bir metin okumaktadırlar. Metnin içerisinde şöyle bir ifade geçer:

Bu anlayışa göre Tanrının yaratmanın ardından yarattığı varlıkla ilişkisini kestiği ifade edilmektedir. Çünkü onlara göre Kur'an-ı Kerim'de yer alan "Dediler ki: Hayat ancak bu dünyada yaşadığımızdır. Ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak zaman helâk eder. Bu hususta onların hiçbir bilgisi de yoktur. Onlar sadece zanna göre hüküm veriyorlar." Casiye 45/24 ayeti bunun delilidir.

Buna göre;

Ela ile Hatice'nin aşağıdakilerden hangisinden bahsettiği söylenebilir?

- a) Kaderiyye   b) Maniheizm   c) Zerdüştlük
d) Yahudilik   e) Dehriilik

3.3. Söz Varlığını Zenginleştirme Becerisi

Bu beceri türünde okunmakta olan bir metindeki kelime veya kelime gruplarının cümle içerisinde ifade ettiği anlamı bilme; deyim veya atasözlerinin metne katkısını belirleme durumu söz konusudur.

Örnek Soru:

İslam Mezhepleri Tarihi dersinde dersin öğretim üyesi, bazı mezhep mensuplarının tarihi süreç içerisinde yaşadığı bazı olayların onların üzerinde derin bir etki bıraktığını belirttikten hemen sonra “Şiiler için Kerbela hangi anlamı ifade ediyorsa bunlar için de Nehrevan o anlamı ifade eder.” demiştir.

Buna göre, Altı çizili cümle esas alındığı takdirde Öğretim üyesi derste hangi mezhepten bahsetmektedir?

a) Mutezile	b) Cebriyye	c) Mürcie
d) Haricilik	e) Haşviyye	

3.4. Anlam Kurma Becerisi

Anlam kurma becerisi ise metnin ana fikrini, yardımcı fikrini bulma, metinde yer alan sorunları ve çözüm yollarını, yönlendirici ifadeleri bulma, metnin öncesi ile sonrası ile ilgili kurgular yapabilme becerisidir.

Örnek Soru:

Aşağıda DAEŞ'e ait bazı bilgiler bulunmaktadır.

Onlara göre Nisâ suresinin 77. ve 97. Ayetleri gereğince, darü'l-İslama hicret edip onların devletlerinin himayesine girmek ve biat edip İslam devleti emrinde cihada katılmak farz kabul edilmektedir. Bu farzı yerine getirmeyen kişi, grup ve cemaatler asidirler ve bu nedenle kendileriyle savaşırlar. Kendi vatanlarının haricindeki ülkeler ise darü'l-küfürdür.

Buna göre yukarıdaki DAEŞ'e ait görüşlere aşağıdaki Harici fırkalardan hangisinin görüşleri daha çok benzemektedir?

- a) İbaziyye   b) Ezarika   c) Necedat
d) Sufriyye   e) Beyhesiyye

3.5. Eleştirel Okuma Becerisi

Eleştirel okuma becerisi, metin içerisinde yer alan örnek, ayrıntı ve açıklamalardan yola çıkarak metni yorumlama; metinleri birbiriyle karşılaştırabilme ve değerlendirebilme, metindeki çelişkili ve tutarsız ifadeleri belirleme becerisi olarak bilinmektedir.

Aşağıda tabloda Harici fırkalara ait bazı görüşler bulunmaktadır.

Muhaliflerin malları savaş durumu dışında ganimet sayılamaz.
Muhaliflerin çocuklarını ve kadınlarını öldürmek caizdir.
Kendileriyle savaşmayan Müslümanların kanını dökmek haramdır.
Küfür, nimet küfrü ve Allah'ı inkâr küfrü olarak iki kısma ayrılır.
Şirk; şeytana taat, putlara ibadet olarak ikiye ayrılır.

Buna görüşlere göre Harici fırkalarla ilgi aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz.

- a) Hariciler muhalifler hakkında hüküm verme konusunda aynı görüşte değildirlir.
b) Bazı Harici fırkalar küfrün kapsamı konusunda farklı düşünmektedir.
c) Genel olarak Harici fırkalar muhaliflere karşı ılımlı görüşlere sahiptir.
d) Haricilerin tamamı şirk konusunda ortak fikre sahip değildir.
e) Harici fırkalar genel olarak iman ve buna bağlı küfür, şirk gibi hususlarda görüş belirtmişlerdir.

Sonuç

Bu çalışmada beceri temelli çoktan seçmeli maddelerin (yeni nesil soru) İslam Mezhepleri Tarihi ders kazanımlarının ölçme ve değerlendirilmesinde kullanımına yönelik farkındalık oluşturulması, araştırmacıların bu konu üzerinde düşüncelerinin sağlanması hedeflenmiştir. Bu kapsamda gerek TYYÇ, gerek YÖKAK ile İAA'nın dış değerlendirme ve akreditasyon ölçütleri değerlendirildiğinde İslam Mezhepleri Tarihi ders kazanımlarının bilişsel seviyelerini de içerecek şekilde bilgi, beceri ve yetkinlik olarak tespit edilmesi gerekmektedir. Bu durumda yine ölçütler arasında yeterlilik temelli ölçme ve değerlendirme beklenmekte, bu durum kazanımların güvencesi olarak görülmektedir. Bu çalışmada ele alınan beceri temelli çoktan seçmeli maddelere ait hazırlanan örneklendirmelere bakıldığında ve becerilerin kapsamdan bağımsız olduğu düşünüldüğünde beceri temelli çoktan seçmeli maddelerin İslam Mezhepleri Tarihi ölçme ve değerlendirilmesinde kullanılabilmesi düşünülmektedir. Çünkü beceri türlerinin birçoğunda ders ile ilgili soruların hazırlanabildiği görülmüştür. Ayrıca bu kullanımın sadece okuma becerileriyle sınırlandırılması düşünülmemelidir. Dolayısıyla başka çalışmalar kapsamında matematiksel ve fen bilimleri becerilerine ait sorulara yönelik çalışmalar da yapılabilir. Ayrıca bu beceri türlerinden farklı olarak İslam Mezhepleri Tarihi ders kazanımları içerisinde dersin kendine özgü becerilerinin de tespit edilmesi, bu becerilerin ölçme ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Yine kazanımlar bilgi, beceri ve yetkinlik olarak tespit edilmelidir.

Kaynakça

İAA Rubrik, Dereceli Değerlendirme Anahtarı (RUBRİK). İlahiyat Akreditasyon Ajansı (2021). Erişim 5 Ekim 2022. <https://iaa.org.tr/belgeler/liste/iaa-dereceli-degerlendirme-anah-tari/>

Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğü. "Eray Selçuk İle Beceri Temelli Çoktan Seçmeli Maddelere Geçiş Süreci". *Youtube*. Erişim 27 Kasım 2022. <https://youtu.be/Dat4TzIIzyc>

Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğü. "Eray Selçuk İle Beceri Temelli Ölçme Değerlendirme ve Soru Oluşturma Teknikleri". *Youtube*. Erişim 25 Kasım 2022. <https://youtu.be/e5S88e97iR4>

T.C. Yükseköğretim Kurulu. “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi”. Erişim 9 Eylül 2022. <http://tyyc.yok.gov.tr/>

T.C. Yükseköğretim Kurulu. “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi 6. Düzey (Lisans Eğitimi) Yeterlilikleri”. Erişim 15 Kasım 2022. <http://tyyc.yok.gov.tr/>

KDDAI, Kurumsal Dış Değerlendirme, Akreditasyon ve İzleme Programları Kılavuzu Sürüm 3.0. Yükseköğretim Kalite Kurulu (2022). Erişim 1 Aralık 2022. https://yokak.gov.tr/Common/Docs/KidrKlavuz1.4/KDDAI_Kilavuzu%20S%C3%BCr%C3%BCm%203.0.pdf